

Cuprins

Prefață	11
CAPITOLUL 1	
CADRUL ORGANIZATORIC ȘI CONJUNCTURAL AL SISTEMULUI BANCAR ROMÂNESC	13
1.1. Starea sistemului bancar românesc contemporan	13
1.2. Banca Națională a României	17
1.3. De la „bănci” la „instituții de credit”	19
1.4. Repere esențiale privind societățile bancare, ca obiect al studiului	21
1.4.1. Particularitățile structurii organizatorico-funcționale a societăților comerciale bancare	23
CAPITOLUL 2	
ORGANIZAREA CONTABILITĂȚII BANCARE	27
2.1. Considerații generale privind contabilitatea bancară	27
2.1.1. Armonizare contabilă la nivelul instituțiilor de credit. Aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară – IFRS	30
2.2. Documentația bancară – „banca de date” a societăților bancare	34
2.2.1. Importanța documentației bancare	35
2.2.2. Elementele și rolul documentelor bancare	36
2.2.3. Documentele justificative bancare	38
2.2.4. Registrele de contabilitate specifice societăților bancare	40
2.2.5. Clasarea și păstrarea documentelor bancare	42
2.3. Evaluarea elementelor patrimoniale bancare	43
2.4. Inventarierea patrimoniului băncilor	45
2.5. Principiile contabilității bancare	47
2.6. Planul de conturi aplicabil instituțiilor de credit	49
2.7. Simbolizarea conturilor la societățile bancare. Codurile IBAN	50
CAPITOLUL 3	
CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA CAPITALURILOR	53
3.1. Aprobarea constituirii societăților bancare	53
3.2. Obținerea autorizației de funcționare a unei bănci	57
3.2.1. Cerințe calitative necesare factorului uman în procesul de autorizare a unei societăți bancare	59
3.3. Delimitări privind capitalurile unei societăți bancare	62
3.4. Contabilitatea capitalului social	66

3.4.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor privind subscrierea și vărsarea capitalului social în lei și în deize	68
3.5. Contabilitatea primelor legate de capital și a rezervelor.....	70
3.5.1. Rezervele minime obligatorii.....	75
3.5.2. Reflectarea în contabilitate a subscrierii de capital suplimentar cu primă și a utilizării rezervei generale pentru riscul de credit	77
3.5.3. Reflectarea în contabilitate a răscumpărării acțiunilor proprii ale băncilor.....	80
3.6. Contabilitatea datoriilor subordonate și a subvențiilor	83
3.7. Contabilitatea provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli.....	86
3.8. Contabilitatea rezultatelor.....	90
3.8.1. Reflectarea în contabilitate a repartizării profitului net.....	93

CAPITOLUL 4**CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA VALORILOR IMOBILIZATE ȘI A STOCURILOR 95**

4.1. Contabilitatea imobilizărilor financiare.....	96
4.1.1. Reflectarea în contabilitate a imobilizărilor financiare.....	97
4.2. Contabilitatea imobilizărilor necorporale și corporale.....	102
4.2.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor cu imobilizări necorporale și corporale	105
4.3. Contabilitatea stocurilor societăților bancare.....	109
4.3.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor cu stocuri	111

CAPITOLUL 5**CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA OPERAȚIUNILOR DE TREZORERIE ȘI INTERBANCARE 115**

5.1. Activități bancare cu numerar.....	116
5.2. Contabilitatea operațiunilor de casă și a altor valori.....	118
5.2.1. Contabilitatea operațiunilor cu cecuri de călătorie	123
5.2.2. Reflectarea în contabilitate a închirierii de casete de valori.....	127
5.3. Contabilitatea decontărilor cu Banca Națională a României	129
5.4. Contabilitatea împrumuturilor de finanțare de la Banca Națională a României.....	138
5.4.1. Contabilitatea creanțelor și datoriilor atașate decontărilor cu Banca Națională a României.....	139
5.5. Contabilitatea operațiunilor prin conturi de corespondent.....	140
5.6. Contabilitatea depozitelor interbancare.....	142
5.7. Contabilitatea creditelor și împrumuturilor interbancare.....	144
5.8. Contabilitatea valorilor primite, respectiv date în pensiune interbancară	145
5.9. Contabilitatea valorilor de recuperat, a altor sume datorate, a creanțelor restante și îndoielnice.....	147
5.10. Contabilitatea provizioanelor pentru creanțe din operațiuni interbancare	148

CAPITOLUL 6**CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA DECONTĂRILOR INTRA- ȘI INTERBANCARE 149**

6.1. Reforma sistemelor de decontare bancară în România.....	149
6.1.1. Sistemul electronic de încasări și plăți fără numerar	151
6.2. Suporturile documentare ale decontărilor bancare – instrumentele de plată.....	155
6.3. Contabilitatea decontărilor intrabancare.....	161

6.3.1. Reflectarea în contabilitate a decontărilor intrabancare pe baza instrumentelor de plată de debit și de credit.....	164
6.4. Contabilitatea decontărilor interbancare.....	169
6.4.1. Circuite specifice decontărilor interbancare interne	170
6.4.2. Decontările bancare de mare valoare.....	176
6.4.3. Reflectarea în contabilitate a decontărilor interbancare interne pe baza instrumentelor de plată de debit și de credit.....	177
6.4.3.1. Studii de caz privind decontările interbancare	186
6.4.4. Fluxuri informaționale generate de incidentele de plăți.....	195
6.4.5. Decontările interbancare externe.....	197
6.5. Contabilitatea altor forme de decontare	199
6.5.1. Contabilitatea decontărilor prin acreditiv documentar.....	199
6.5.2. Contabilitatea decontărilor prin incasso documentar	200
6.5.3. Contabilitatea decontărilor pe baza scrisorii de garanție bancară	203
6.6. Contabilitatea decontărilor cu carduri.....	206
6.6.1. Contabilitatea operațiunilor cu carduri prin intermediul automatelor bancare ATM	206
6.6.2. Contabilitatea decontărilor cu carduri prin intermediul terminalelor puncte de vânzare POS-uri ale comercianților	209
6.6.3. Contabilitatea decontărilor cu carduri virtuale pentru plata cumpărăturilor pe Internet.....	214

CAPITOLUL 7

CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA OPERAȚIUNILOR CU CLIENTELA NEBANCARĂ 219

7.1. Operațiuni bancare specifice relațiilor cu clienții	219
7.1.1. Cunoașterea clienței – premisă a gestionării eficiente a riscurilor bancare	220
7.2. Contabilitatea operațiunilor prin conturile clienței.....	222
7.2.1. Contabilitatea operațiunilor prin conturile curente ale clienței.....	223
7.2.2. Contabilitatea operațiunilor de factoring	234
7.2.3. Contabilitatea depozitelor clienței	242
7.2.3.1. Gestiunea riscului de faliment prin „Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar“	245
7.3. Contabilitatea creditelor acordate clienței.....	247
7.4. Fluxuri informaționale și tehnici specifice creditării	254
7.5. Acoperirea riscului de credit și dobândă prin constituirea de provizioane.....	258
7.6. Monitorizarea riscului de credit prin „Centrala Riscurilor Bancare“ și „Biroul de credit“	262

CAPITOLUL 8

CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA OPERAȚIUNILOR CU TITLURI..... 265

8.1. Titlurile și semnificațiile lor pentru societățile bancare	265
8.2. Operațiuni bancare cu titluri	270
8.3. Contabilitatea titlurilor de tranzacție	274
8.3.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor cu titluri de tranzacție cu venit fix și variabil.....	279
8.4. Contabilitatea titlurilor de plasament	283
8.4.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor cu titluri de plasament vândute cu posibilitate de răscumpărare.....	286
8.5. Contabilitatea titlurilor de investiții	290

8.5.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor cu titluri de investiții	293
8.6. Contabilitatea emisiunii de titluri.....	295
8.7. Contabilitatea instrumentelor financiare derivate	298
8.8. Tendințe în contabilizarea titlurilor pe baza Standardelor Internaționale de Contabilitate IAS.....	300

CAPITOLUL 9**CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA OPERAȚIUNILOR BANCARE ÎN DEVIZE 303**

9.1. Delimitări ale operațiunilor bancare în devize	303
9.1.1. Implicarea societăților bancare pe piața valutară interbancară.....	305
9.1.2. Tipuri de operațiuni valutare efectuate de rezidenți și nerezidenți	306
9.1.3. Atitudinea României în contextul liberalizării operațiunilor nerezidenților în moneda națională. Măsuri de salvagardare.....	309
9.1.4. Operațiuni de schimb valutar cu numerar pentru persoane fizice.....	310
9.2. Specificul contabilității bancare în materie de operațiuni în devize	311
9.3. Contabilitatea operațiunilor prin conturile de lichidități ale băncilor, de corespondent, de împrumuturi primite și de credite acordate în devize	323
9.4. Contabilitatea operațiunilor în devize prin conturile curente ale clienței.....	324
9.4.1. Contabilitatea operațiunilor cu numerar în devize	324
9.4.2. Contabilitatea operațiunilor cu ordine de plată în devize	326
9.4.3. Contabilitatea operațiunilor pe baza creditelor documentare în devize	328
9.5. Contabilitatea operațiunilor de vânzare și cumpărare de devize în numele clienței.....	331
9.5.1. Contabilitatea operațiunilor de schimb valutar manual	331
9.5.2. Contabilitatea operațiunilor de schimb valutar la vedere	335
9.5.3. Contabilitatea operațiunilor de schimb valutar la termen	339
9.6. Contabilitatea operațiunilor cu titluri în devize.....	349

CAPITOLUL 10**CONTABILITATEA ȘI GESTIUNEA RELAȚIILOR CU PERSONALUL****ȘI A CREAȚELOR ȘI DATORIILOR DIVERSE..... 351**

10.1. Evidența relațiilor băncii cu personalul angajat	351
10.2. Contabilitatea datoriilor și creanțelor în legătură cu personalul.....	354
10.2.1. Reflectarea în contabilitate a operațiunilor cu personalul și asimilate	357
10.3. Contabilitatea creanțelor și a datoriilor diverse	360
10.3.1. Contabilitatea creanțelor și datoriilor față de bugetul statului	360
10.3.2. Contabilitatea creanțelor și datoriilor față de acționari	368
10.3.3. Contabilitatea creanțelor și datoriilor față de debitori și creditori diverși.....	370

CAPITOLUL 11**CONTABILITATEA CHELTUIELILOR ȘI A VENITURILOR..... 381**

11.1. Caracterizarea cheltuielilor societăților bancare.....	381
11.2. Contabilitatea cheltuielilor de exploatare bancară.....	383
11.3. Contabilitatea cheltuielilor cu amortizări și provizioane și a altor cheltuieli	391
11.4. Caracterizarea veniturilor societăților bancare	395

11.5. Contabilitatea veniturilor din activitatea de exploatare	397
11.6. Contabilitatea veniturilor din provizioane și a altor venituri	402
11.7. Caracterizarea contabilă a rezultatului exercițiului	404

CAPITOLUL 12

GESTIONAREA INFORMAȚIILOR BANCARE PE BAZA SITUAȚIILOR FINANCIAR-CONTABILE 405

12.1. De ce „situații financiar-contabile“?	405
12.2. Situațiile financiare anuale și raportările contabile semestriale ale băncilor	407
12.2.1. Tipologia situațiilor financiare anuale	407
12.2.2. Lucrări preliminare întocmirii situațiilor financiare anuale	410
12.2.3. Conținutul situațiilor financiare anuale	411
12.2.3.1. Exemple de prezentare a notelor explicative	412
12.2.4. Auditarea situațiilor financiare anuale	418
12.3. Raportări periodice ale băncilor la Banca Națională a României	423
12.3.1. Raportarea operațiunilor valutare	424
12.3.2. Raportarea situației lichidității	426
12.3.3. Raportarea rezervelor minime obligatorii constituite la banca centrală	427
12.3.4. Raportarea operațiunilor efectuate prin intermediul instrumentelor de plată electronice	428
12.3.5. Raportarea situației patrimoniului, fondurilor proprii, a solvabilității și expunerilor mari	428
12.4. Sinteza fluxurilor informaționale bănci comerciale – Banca Națională a României și alte entități	430

CAPITOLUL 13

CONTABILITATEA OPERAȚIUNILOR EXTRABILANȚIERE BANCARE 443

13.1. Tipologia operațiunilor în afara bilanțului	443
13.2. Contabilitatea angajamentelor de finanțare	445
13.3. Contabilitatea angajamentelor de garanție	446
13.4. Contabilitatea angajamentelor privind titlurile, inclusiv a instrumentelor financiare derivate	449
13.5. Contabilitatea operațiunilor în devalize	452
13.6. Contabilitatea angajamentelor diverse și îndoielnice și a altor operațiuni evidențiate extrabilanțier	453

CAPITOLUL 14

ADMINISTRAREA RISCURILOR SEMNIFICATIVE BANCARE 455

14.1. Identificarea și evaluarea riscurilor semnificative	455
14.2. Controlul și eliminarea riscurilor	458
14.3. Comitetul de administrare a riscurilor	460
14.4. Administrarea riscurilor prin auditul intern al băncilor	461
14.4.1. Comitetul de audit	464
14.5. Gestiunea riscului de credit propriu-zis și a riscurilor asociate: riscul de țară și riscul de transfer	465
14.6. Gestiunea riscului de piață și a celor asociate: riscul valutar și riscul ratei dobânzii	467
14.7. Gestiunea riscului de lichiditate	471
14.8. Gestiunea riscului operațional și a riscului juridic asociat	472
14.9. Gestiunea riscului reputațional	474
14.10. Gestiunea riscurilor asociate activităților informatice bancare	474

14.11. Gestiunea riscurilor asociate activităților externalizate.....	477
14.12. Acordul Basel II și sistemul bancar românesc.....	478
Anexe.....	483
Anexa nr. 1.1 – Bilanțul și contul de profit și pierdere ale Băncii Naționale a României	485
Anexa nr. 2.1 – Formele Registrului jurnal al băncilor: Registrul jurnal general, Jurnalul operațiunilor zilei, Recapitulăția pe conturi a jurnalelor operațiunilor zilei	487
Anexa nr. 2.2 – Registrul inventar al societăților bancare	489
Anexa nr. 2.3 – Registrul Cartea mare al societăților bancare.....	490
Anexa nr. 2.4 – Planul de conturi aplicabil instituțiilor de credit	491
Anexa nr. 3.1 – Formularul de calcul și raportare la Banca Națională a României a fondurilor proprii ale societăților bancare	513
Anexa nr. 7.1 – Lista depozitelor bancare negarantate de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar.....	515
Anexa nr. 12.1 – Formatul bilanțului unei societăți bancare	516
Anexa nr. 12.2 – Formatul contului de profit și pierdere al unei societăți bancare.....	518
Anexa nr. 12.3 – Situația modificărilor capitalurilor proprii	520
Anexa nr. 12.4 – Situația fluxurilor de trezorerie	521
Anexa nr. 12.5 – Raportul auditorilor independenți asupra situațiilor financiare ale unei societăți bancare	522
Bibliografie.....	523